

Bog anmeldelse:

Humberto R. Maturana & Bernhard Pörksen:

Fra væren til handlen.

Forlaget Mindspace. 2011.

Humberto Maturanas radikale iagttagelsesteori, hans begreber som autopoiesis og strukturdeterminerede systemer og hans revolutionerende måde at forstå processer i liv og bevidsthed på har været en inspirationskilde for mange konsulenter, familierapeuter og ledere i en lang årrække.

Læsning af Maturanas bøger som f.eks. *Kundskabens Træ* er for mange noget af en udfordring – ikke fordi Maturana skriver specielt kompliceret, men fordi hans tænkning på mange måder er fremmed.

Fra væren til handlen er lettere tilgængelig end Maturanas tidligere bøger. Bogen er resultatet af et interview med Maturana. Gennem klare spørgsmål til Maturana og insisterende opfølgning på spørgsmålene formår interviewer, den tyske professor Bernhard Pörksen, at få udfoldet og konkretiseret Maturanas teorier og tænkning, som bliver forståelig i al sin fremmedhed.

Maturanas præcision af, at alt, der bliver sagt, siges af en iagttager, og at det, der siges, ikke kan adskilles fra den person, som siger det, er af central betydning i hans tænkning. For når der altid er én, der siger noget om verden ved brug af sproget, kan det sagte ikke betragtes som objektivt og sandt. Heraf følger, at intet er objektivt. Subjekt og objekt hænger uløseligt sammen – vores virkelighedsopfattelse bliver afhængig af os selv. Derfor er det så vigtigt for Maturana at ”sætte objektiviteten i parentes”.

Noget af det, der gør *Fra væren til handlen* let forståelig er, at netop Maturanas centrale begreber som oplevelsen, etikken, refleksionen og kærligheden undersøges fra flere vinkler i interviewet, og at udredningerne kobles til hverdagsseksempler.

Et andet nøglebegreb hos Maturana – autopoiesis, som indebærer, at vi som levende væsener kun kan percipere og handle i overensstemmelse med vort nervesystems struktur – bliver ligeledes udfoldet gennem eksempler i bogen. Således påpeges det, at accepten af ideen om strukturdeterminerede systemer – som mennesket – fjerner grundlaget for konceptet om uindskrænket, diktatorisk magt, fordi mennesket kun kan kontrolleres i begrænset omfang.

Maturana er i flere sammenhænge blevet betegnet som konstruktivist, der forstår mennesket som en entitet lukket ude fra sin omverden. Denne kategorisering afviser Maturana i interviewet og understreger oplevelsen som sandhedskriterium. Han præciserer, at han oplever at være til stede og forbundet, og at vi, netop fordi vi således ved, vi er forbundet, må være opmærksomme på effekten af vores handlinger.

Bogens indhold er struktureret i fire dele:

Del 1: *Kosmos, en forklaring af iagttagelse*, handler bl.a. om forskellige former for objektivitet, kognitionsbiologi, systemers autonomi, og hvordan lukkede systemer interagerer.

Del 2: *Anvendelse af en teori* handler om psykoterapi og pædagogik.

Del 3: *Historien om en teori*, retter bl.a. fokus mod Maturanas måde at forholde sig til og overleve det chilenske militærdiktatur på og hans forståelse af magt og magtens afmagt.

Del 4: *En teoris etik*, hvor Maturana bl.a. fortæller om sin forståelse af kærlighed som den dybe respekt for det andet menneske og om, hvordan adskillelse og forbundethed kun eksisterer i kraft af hinanden.

Det er en nydelse at læse en så velskrevet bog som *Fra væren til handlen*, og den giver stof til eftertanke, for hvad vil konsekvenserne ikke blive, hvis vi i højere grad tænker objektivitet sat i parentes?

Bogen vil i særlig grad være interessant for konsulenter, terapeuter, ledere, psykologer og filosoffer, men Maturanas måde at tænke i processer, relationer og liv på vil kunne være inspirerende langt ud over disse grupper.

Henning Strand.